

การพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ของเยาวชน:
กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร
The Development of Creative Drama to Enhance the Social Interaction of
Youth: A Case Study of Youth in Sub-Sin 26-27 Community Building, Klong
Toey, Bangkok

พิรัชญา ภามนตรี* ปรวิน แพทยานนท์*

Phiratchaya Phamontri* Prawan Phaetthayanon*

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย*

Master of Education Program in Art Education, Faculty of fine arts, Srinakharinwirot University,
Bangkok, Thailand*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและศึกษาผลก่อนและหลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กลุ่มตัวอย่างคือ เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 อายุ 10-15 ปี จำนวน 20 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 2) กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้วิจัยทำการพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์ ออกแบบโดยยึดหลักทฤษฎีละครสร้างสรรค์ ผสมผสานกับทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ ใช้เวลาดำเนินกิจกรรม 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที 2) ผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ก่อนและหลังทำกิจกรรม พบว่า พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหลังการทดลองมีค่ามากกว่าก่อนการทดลอง โดยมีการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในทุกๆด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ พฤติกรรมด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านภาวะผู้นำ และด้านการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยพบว่าการใช้กิจกรรมในรูปแบบการสมมติบทบาทสร้างสถานการณ์เพียงรูปแบบเดียว ไม่เพียงพอสำหรับกลุ่มตัวอย่างนี้ ควรมีการใช้กิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบเกมการแข่งขันมาช่วยกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความสนใจและกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: กิจกรรมละครสร้างสรรค์, การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม, การพัฒนากิจกรรม.

Abstract

The purpose of this research is to develop and to compare the results of the used of creative drama activities to enhance the social interaction of youth in Sub-Sin 26-7 community building, Klong Toey. Applied with a sample of 20 youth, aged between 10 – 15 years old, use a purposive sampling. The research instruments were 1) Social interaction behavior test 2) the creative drama activities to enhance the social interaction of youth 3) Social interaction behavior observation. The result is found that; 1) The researcher has designed the principles

of creative drama theories combined with interaction theories which takes 4 weeks period, 3 times a week, 60 minutes each time 2) The result of the used of creative drama activities to enhance the social interaction of youth found that social interaction behavior of the sample group before and after the experiment were significantly different at the 0.05 and the social interaction after the experiment was higher than before the experiment. The development of social interaction behavior in all aspects in descending order as follows: collaboration skills, communication skills, leadership skills and problem solving skills. The researcher found that the activity of role play not enough for the sample group. The activities should be used in the form of a competitive game to become more interested and enthusiastic.

Keywords: Creative drama activity, Social interaction, The Development of activity.

บทนำ

สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการขับเคลื่อนสังคมด้วยสื่อเทคโนโลยี และวัฒนธรรมต่างๆที่ไหลเวียนมาอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างมาก สภาพสังคมในปัจจุบันแตกต่างจากสังคมมนุษย์ในอดีตไปอย่างสิ้นเชิง ปัจจุบันสภาพสังคมมีความเป็นอยู่แบบสังคมเมืองมากยิ่งขึ้น ผู้คนใช้ชีวิตด้วยความเร่งรีบ เต็มไปด้วยการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นด้านหน้าที่การงาน ชื่อเสียง การเรียน ฯลฯ ด้วยสิ่งเหล่านี้หล่อหลอมให้คนในสังคมใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเองเป็นหลัก จนบางครั้งลืมที่จะสนใจคนรอบข้าง เนื่องจากต้องเผชิญกับการแข่งขันทางสังคมจึงทำให้การพึ่งพาผู้อื่นหรือการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นถูกลดทอนลงไปเรื่อยๆ สนใจแต่ตนเองเป็นหลัก โดยลืมที่จะคำนึงถึงการเข้าสังคม การสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งการที่คนส่วนใหญ่แยกตัวออกจากสังคมนี้ได้ส่งผลให้เกิดปัญหามากมายในสังคม เช่น ปัญหาต่อตนเอง อาการซึมเศร้า เครียดแต่ไม่สามารถระบายให้ผู้อื่นฟังได้ ร้ายแรงถึงการฆ่าตัวตาย ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ ใช้ชีวิตอยู่กับตนเองมากเกินไปจนไม่สามารถเข้าใจหรือยอมรับความแตกต่างของมนุษย์ในสังคมได้ หรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นบุคคลที่มีภูมิคุ้มกันทางสังคมต่ำ คือ ไม่สามารถเข้าใจหรือยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำ ทั้งนี้ยังส่งผลเสียต่อสังคมคือการมีพลเมืองที่ไม่มีคุณภาพ ไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ส่งผลให้ผลงานนั้นด้อยคุณภาพลงไปด้วยเช่นกัน ส่งผลถึงความเจริญก้าวหน้าในสังคมไทย นับว่าทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนั้นเป็นสิ่งที่คนในสังคมควรพึงมีอย่างยิ่ง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551)

ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่และค้นพบว่า เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย มีปัญหาเรื่องพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่ดี เนื่องจากแต่เดิมชุมชนคลองเตยนั้นว่าเป็นชุมชนที่แออัดที่สุดในประเทศไทย ซึ่งได้มีโครงการจัดสรรพื้นที่ภายในกรุงเทพมหานครขึ้นใหม่ ส่งผลให้ชุมชนคลองเตยแห่งนี้ถูกรื้อย้ายขึ้นเป็นชุมชนอาคารสูง โดยเป็นอาคารของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จากการรื้อย้ายชุมชนแห่งนี้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลให้เยาวชนมีลักษณะชอบแยกตัวออกจากสังคม เก็บตัวอยู่ในห้องของตนเอง “เด็กที่นี้อยู่ติดเตียงกันแต่ไม่เคยรู้จักกันเลยทีเดียว เพราะว่าพอกลับมาจากโรงเรียนก็ต่างคนต่างแยกย้ายกันเข้าห้อง เล่นเกมเล่นโซเชียล ใช้ชีวิตอยู่แต่ในห้องของตัวเอง ไม่สนใจคนรอบข้าง” (พนัส ทองมณี, 2561) จากคำสัมภาษณ์ของหัวหน้าศูนย์สุขภาพและครอบครัวประจำชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กล่าวว่า เด็กและเยาวชนในชุมชนนี้มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าสังคมหรือการ

ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะคนในชุมชนด้วยกันเองที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อีกทั้งคำกล่าวจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนรวมทั้งผู้ปกครองของเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในตึกต่างให้ความคิดเห็นในทางเดียวกันว่าเด็กในชุมชนแห่งนี้มีพฤติกรรมที่ชอบแยกตัวไปอยู่คนเดียวในห้องของตนเอง ไม่ค่อยได้มาร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในชุมชน ด้วยสาเหตุหนึ่งที่มาจากชีวิตความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยอยู่อาศัยเป็นชุมชนพื้นราบที่มีการปฏิสัมพันธ์กันในชุมชนที่ดี แต่ละครอบครัวช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อนบ้านจะรู้จักกันทั้งชุมชน แต่เมื่อชีวิตความเป็นอยู่ถูกเปลี่ยนแปลงไปจากที่เป็นชุมชนพื้นราบเปลี่ยนเป็นชุมชนที่สูงอาศัยอยู่ในตึก ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลต่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนด้วยกันเอง เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ที่มีความเป็นสังคมเมืองมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเด็กและเยาวชนนั้นที่ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมมากนัก จึงทำให้ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมการแยกตัวออกจากสังคม ใช้ชีวิตอยู่กับตัวเองมากเกินไปจนไม่สนใจผู้อื่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่ควรได้รับการส่งเสริมเรื่องการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้ดียิ่งขึ้นโดยใช้กระบวนการของละครสร้างสรรค์

กิจกรรมละครสร้างสรรค์คือรูปแบบละครชนิดหนึ่งที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการสมมติบทบาทหรือการแสดงละคร โดยเน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกทางความคิด ความรู้สึก อารมณ์และการเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างอิสระ การเรียนรู้ผ่านละครสร้างสรรค์ถือเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์มากที่สุด ละครสร้างสรรค์มีองค์ประกอบของการพัฒนามนุษย์อย่างครบถ้วนในหลายๆด้าน การใช้ละครสร้างสรรค์สามารถใช้ได้กับบุคคลได้ทุกช่วงวัย (ภรณ์ คุรุตันนะ, 2526) นอกจากนี้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ยังช่วยพัฒนาการทางด้านสังคมของบุคคลนั้นๆ ทำให้เด็กรู้จักปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักการยอมรับผู้อื่น และช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (พรรัตน์ ดำรุง, 2550) จะเห็นได้ว่าละครสร้างสรรค์สามารถช่วยพัฒนามนุษย์ได้หลากหลายด้านรวมทั้งในด้านของพฤติกรรม การกระทำ ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เยาวชนที่มีพฤติกรรมการแยกตัวจากสังคมควรได้รับการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นงานวิจัยเล่มนี้จึงเลือกใช้ละครสร้างสรรค์เป็นสื่อกลางในการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาการปฏิสัมพันธ์ของเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย เนื่องจากสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม รวมทั้งการได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ไม่เหมาะสม ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้เยาวชนกลุ่มนี้มีปัญหาเรื่องพฤติกรรม การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่ดี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย โดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่เยาวชนควรพึงมีในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน ทั้งช่วยให้เยาวชนได้รู้จักการเรียนรู้ทำความเข้าใจและยอมรับผู้อื่น ซึ่งถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้แก่เยาวชนอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนก่อนและหลังทำกิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

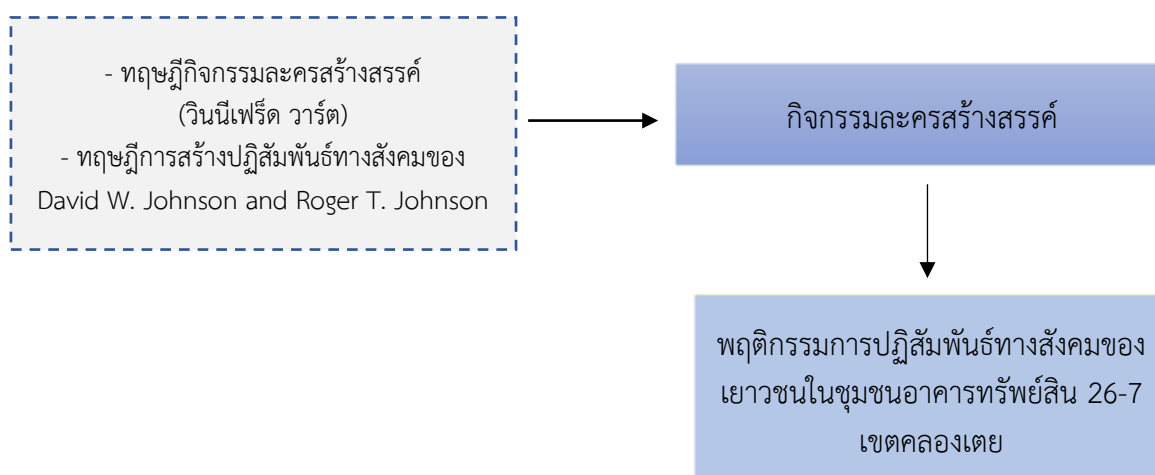
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย จำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย วัยรุ่นตอนต้น อายุ 10-15 ปี เหตุที่เลือกเยาวชนในช่วงวัยรุ่นตอนต้นเนื่องจากช่วงวัยรุ่นตอนต้นเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทุกระบบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และทางด้านสังคม สภาพแวดล้อมรอบตัวทุกสิ่งล้วนส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และการกระทำของเยาวชนในช่วงนี้ทั้งสิ้น (พนม เกตุมาน, 2558) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อคัดเลือกเยาวชน และกลุ่มตัวอย่างนั้นจะต้องมีความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วย จำนวน 20 คน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
2. กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการลงพื้นที่เพื่อศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมในการจัดทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ โดยดำเนินการขออนุญาตสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในชุมชน แจ้งวัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัย และทำการนัดหมายการลงกิจกรรม
2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย เพื่อขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการทำหนังสือขออนุญาตจริยธรรมในมนุษย์จากบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เข้าพบประชากรกลุ่มตัวอย่างพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและรายละเอียดในการดำเนินกิจกรรม โดยก่อนการดำเนินการกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนนั้น ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยกิจกรรมจะใช้ระยะเวลาทั้งหมด 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที รวมทั้งหมด 12 กิจกรรม

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมละครสร้างสรรค์ก่อนและหลังทำกิจกรรม (Pretest-Posttest) โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ ทำการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

1. การสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์โดยใช้การออกแบบยึดตามหลักทฤษฎีกิจกรรมละครสร้างสรรค์ของวินนิเฟร็ด วาร์ต ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 6 ด้านตามกระบวนการละครสร้างสรรค์ ได้แก่ การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า, การใช้จินตนาการ, ความคิดสร้างสรรค์, การเคลื่อนไหวร่างกาย, การใช้ท่าใบ้ และการดันสด นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ของ David W. Johnson and Roger T. Johnson มาใช้ผสมผสานในการออกแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์นี้ด้วย ซึ่งทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบ่งออกเป็นพฤติกรรม 4 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น, พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้านการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม, พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้านการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ และพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง กล่าวได้ว่าบุคคลที่จะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจำเป็นจะต้องมีพฤติกรรมเหล่านี้ กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนนี้จะใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที รวมทั้งหมด 12 กิจกรรม โดยผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ช่วงเตรียมความพร้อม (สัปดาห์ที่ 1/ครั้งที่ 1)

- ลองสัมผัสดูสิ

ช่วงที่ 2 ช่วงส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (สัปดาห์ที่ 1-4/ครั้งที่ 2-11)

- เสมือนเรื่องราวของฉัน

- ไปไหนไปกัน....ซอมบี้ที่รัก

- ติดเกาะมหัศจรรย์

- ผลงานชิ้นโบว์แดง

- คิดก่อนทำ...ผู้นำทาง

- ชีวิตฝืนกลางอวกาศ

- มองออกไหม

- สัญชาตญาณ...Survivor

- กระเป๋าวิเศษ

- Where wolf?

ช่วงที่ 3 ช่วงสรุป (สัปดาห์ที่ 4/ครั้งที่ 12)

- ร่วมกันสร้าง

หลังการออกแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์แล้ว ผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมละครสร้างสรรค์กับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม (IOC) ซึ่งพบว่า ทุกกิจกรรมมีค่าดัชนีความสอดคล้องผ่านเกณฑ์การวัดผลที่ระดับ 0.5 ทุกกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมละครสร้างสรรค์เริ่มต้นที่ 0.66 - 1.00 ซึ่งกิจกรรมที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระดับที่ 0.66 นั้น ผู้วิจัยได้ทำการปรับแก้กิจกรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้กิจกรรมมีความสอดคล้องกับงานวิจัยมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2 เยาวชนกลุ่มตัวอย่างในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

2. ผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนก่อนและหลังทำกิจกรรม พบว่า พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง โดยพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองจัดอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 0.47$, $SD=0.17$) และพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองจัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.50$, $SD=0.25$) ซึ่งพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนี้สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน เรียงตามลำดับด้านที่มีการพัฒนาจากมากไปน้อย ดังนี้

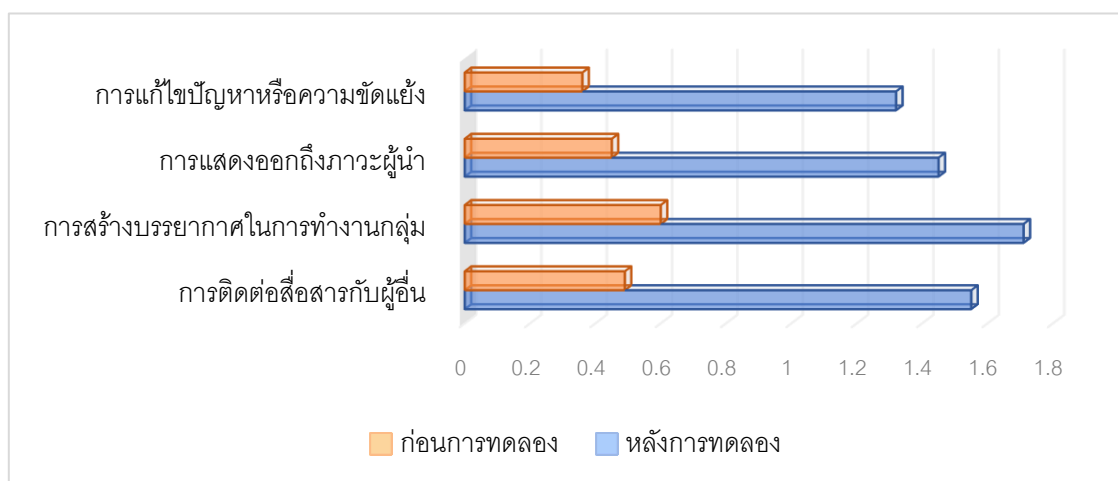
1) พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้านการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงาน กลุ่ม หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 1 จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.71$, $SD = 0.46$) กิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 1, 8 และ 12 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกให้รู้จักการไว้วางใจกันในกลุ่ม การให้การสนับสนุนเพื่อนๆในกลุ่ม โดยคะแนนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในรายข้อย่อยของพฤติกรรมด้านนี้ มีค่าคะแนนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การให้ความร่วมมือขณะทำกิจกรรม จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.00$), การรับฟังและสนใจการกระทำของผู้อื่น จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.90$), การให้การส่งเสริมสนับสนุนผู้อื่น จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.70$) และการยิ้มแย้มแจ่มใสชักชวนผู้อื่นพูดคุย จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.65$)

2) พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 2 จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.55$, $SD = 0.50$) กิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือ กิจกรรมที่ 2, 5 และ 7 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการสื่อสารกับผู้อื่นทั้งในด้านการเป็นผู้รับสารและผู้ส่งสารได้อย่างถูกต้องและมีความเข้าใจ ทั้งยังต้องรู้จักการใช้คำพูดและร่างกายในการแสดงออกถึงความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้ร่วมกิจกรรมมีการพัฒนาจากกิจกรรมครั้งแรกไปจนถึงกิจกรรมสุดท้ายได้เป็นอย่างดี โดยคะแนนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในรายข้อย่อยของพฤติกรรมด้านนี้ มีค่าคะแนนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การใช้คำพูดหรือร่างกายสื่อความรู้สึกของตนเองได้ จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.80$), การแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.75$), การพูดทบทวนสิ่งที่ได้รับฟังจากผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.50$), การใช้คำพูดหรือร่างกายในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.50$) และการเข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.20$)

3) พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้านการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 3 จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.45$, $SD = 0.50$) กิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือ กิจกรรมที่ 3, 8 และ 10 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกถึงภาวะการเป็นผู้นำ รู้จักการกล้าตัดสินใจ ทำหน้าที่ในการถาม การหาข้อสรุป กำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน ทั้งยังจะต้องคอยช่วยเหลือผู้อื่นในขณะทำกิจกรรมด้วย โดยคะแนนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในรายข้อย่อยของพฤติกรรมด้านนี้ มีค่าคะแนนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การช่วยเหลือผู้อื่นขณะทำกิจกรรมกลุ่ม จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.95$), มีความกล้าที่จะแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.60$), สอบถามความเห็นคิดจากเพื่อนในกลุ่ม จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.35$), ช่วยกำหนดแนวทางในการทำงานกลุ่ม จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.30$) และมีความกล้าในการตัดสินใจ จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.05$)

4) พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้งหลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 4 จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.32$, $SD = 0.60$) กิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 4, 9 และ 11 ในแต่ละกิจกรรมจะเน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการคิดแก้ไขปัญหา การวางแผนในการแก้ไขปัญหา ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะรูปแบบเป็นกิจกรรมที่เน้นการสมมติบทบาท สร้างสถานการณ์ โดยคะแนนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในรายข้อย่อยของพฤติกรรมด้านนี้ มีค่าคะแนนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่อมีความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.75$), การรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะไม่เห็นด้วย จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 1.70$), การพยายามสร้างข้อตกลงร่วมกัน จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.15$), กล้าเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่างโดยไม่แสดงความก้าวร้าว จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.05$) และกล้าสื่อสารเพื่อหาข้อสรุปที่เป็นกลาง จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.95$)

จากการวิเคราะห์ทุกด้านโดยรวม พบว่าผู้ร่วมกิจกรรมจะมีการตอบสนองที่ดีและให้ความสนใจเป็นพิเศษในกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของกิจกรรมเกมหรือกิจกรรมนันทนาการมากกว่ากิจกรรมที่มีรูปแบบของการสมมติบทบาท สร้างสถานการณ์เนื่องจากผู้ร่วมกิจกรรมจะมีความชื่นชอบในกิจกรรมที่มีความสนุกสนานรื่นเริง มีการแข่งขันกันเป็นกลุ่ม ถ้าเป็นกิจกรรมที่ต้องแสดงออกในบทบาทอื่นๆหรือสวมบทบาทผู้ร่วมกิจกรรมจะมีความเขินอายและไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมมากเท่าที่ควร จึงส่งผลให้พฤติกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้งนั้นมีการพัฒนาน้อยที่สุด

ภาพที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในแต่ละด้านก่อนและหลังการทดลอง

การอภิปรายผล

1. ผลจากการสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ซึ่งในการออกแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์นี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีของกระบวนการละครสร้างสรรค์ มาผสมผสานกับทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดียิ่งขึ้นทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม พฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ และพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง

ผลจากการสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์สามารถอภิปรายผลได้ว่า ในกระบวนการสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร สิ่งที่เราคำนึงถึงมากที่สุดคือ รูปแบบกิจกรรมแบบใดที่จะเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มากที่สุด ซึ่งรูปแบบกิจกรรมที่ผู้วิจัยเลือกก็คือรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือเยาวชนในชุมชนที่มีช่วงอายุระหว่าง 10-15 ปี ซึ่งเยาวชนในวัยนี้เป็นช่วงที่มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เริ่มมีการคิดอย่างมีเหตุผล สนใจในเรื่องของบุคลิกภาพของตนเอง และต้องการการเข้าสังคมมากขึ้น ซึ่งเยาวชนในวัยนี้ต้องการความเป็นอิสระทั้งทางด้านจิตใจและอารมณ์ ผู้วิจัยจึงเลือกรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพราะเป็นรูปแบบกิจกรรมที่สามารถให้อิสระทั้งทางด้านความคิดและอารมณ์แก่ผู้ร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม สอดคล้องกับ (พรรัตน์ ดำรุง, 2550: 70) กิจกรรมละครจะช่วยพัฒนาให้เด็กได้แสดงออกทั้งทางด้านความคิด ท่าทาง และคำพูด ส่งผลทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น ทั้งยังส่งผลถึงพัฒนาการทางด้านสังคม ทำให้เด็กรู้จักปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดความเชื่อใจซึ่งกันและกัน รู้จักการยอมรับผู้อื่น การใช้เหตุผล สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ทั้งยังช่วยกระตุ้นความคิดทางด้านการวิพากษ์วิจารณ์ความแตกต่างทางสังคมและปัญหาอื่นๆ

2. ผลก่อนและหลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีค่ามากกว่าก่อนการทดลองใช้

กิจกรรมละครสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า หลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางนุช วิศิษฐ์ธรรมศรี (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวโดยใช้กระบวนการฝึกการกล้าแสดงออกร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก กลุ่มตัวอย่างคือ เยาวชนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี อายุ 11-15 ปี ที่มีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมน้อย จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นบุคลิกภาพเก็บตัว 30 คน บุคลิกภาพแสดงตัว 30 คน และแบ่งเป็นกลุ่มทดลองบุคลิกภาพละ 15 คน กลุ่มควบคุมบุคลิกภาพละ 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสม, แบบวัดบุคลิกภาพ และกระบวนการฝึกการกล้าแสดงออกร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก ผลการวิจัยพบว่าเยาวชนที่ได้รับกระบวนการฝึกการกล้าแสดงออกมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมสูงกว่าเยาวชนที่ไม่ได้รับกระบวนการฝึกการกล้าแสดงออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้นนั้นจะต้องใช้กระบวนการหรือเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความกล้าแสดงออก เพราะการปฏิสัมพันธ์จะต้องเกิดจากการที่บุคคลนั้นๆกล้าที่จะพูดคุยแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ซึ่งกระบวนการละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถช่วยส่งเสริมเรื่องความกล้าแสดงออกได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตชัย ศิลพิพัฒน์ (2555) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวินนีเฟร็ด วอร์ด และไบรอันเวย์ ที่มีต่อการไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกจำนวน 20 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบประเมินการไม่กล้าแสดงออก และโปรแกรมการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์มีพฤติกรรมการไม่กล้าแสดงออกลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การออกแบบกิจกรรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมโดยยึดหลักกระบวนการละครสร้างสรรค์ และทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม พฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ และพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาพฤติกรรมในแต่ละด้านที่ดีขึ้นตามลำดับ ดังนี้

2.1 พฤติกรรมที่มีการพัฒนามากที่สุดคือ พฤติกรรมด้านการสร้างบรรยากาศและการรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี รับฟังและสนใจการกระทำของเพื่อนในกลุ่ม และมีการให้การสนับสนุนกันเป็นอย่างดี เช่น การแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน การช่วยเหลือกันระหว่างทำกิจกรรม โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือ กิจกรรมที่ 1, 8 และ 12 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกให้รู้จักการไว้วางใจกันในกลุ่ม การให้การสนับสนุนเพื่อนๆในกลุ่ม ซึ่งในรายชื่อย่อยของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การให้ความร่วมมือขณะทำกิจกรรม, การรับฟังและสนใจการกระทำของผู้อื่น, การให้การส่งเสริมสนับสนุนผู้อื่น, ยิ้มแย้มแจ่มใสชักชวนผู้อื่นพูดคุย และอันดับสุดท้ายคือการแสดงออกถึงความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่ม จะเห็นได้ชัดว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมดังกล่าวนี้ได้จากกิจกรรมครั้งที่ 3 เป็นต้นไป ซึ่งพฤติกรรมในด้านการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนี้เป็นพฤติกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกัน สอดคล้องกับ Hertz-Lazarowitz (พัชรา พยัคฆา, 2557: 41) ที่ได้กล่าวถึงการแบ่ง

พฤติกรรมของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมไว้ 4 พฤติกรรม ซึ่ง 1 ใน 4 พฤติกรรมของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมคือ การทำงานร่วมกัน (cooperation) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงการร่วมมือกันทำงานในระหว่างการจัดกิจกรรม เช่น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีการช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรมนั้นๆ ทั้งยังสอดคล้องกับ ตามอน (พัชรา พยัคฆา, 2557) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นการที่บุคคลมีกิจกรรมร่วมกันที่เกิดจากความตั้งใจในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

2.2 พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาเป็นอันดับที่สองคือ พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 2, 5 และ 7 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการสื่อสารกับผู้อื่นทั้งในด้านการเป็นผู้รับสารและผู้ส่งสารได้อย่างถูกต้องและมีความเข้าใจ ทั้งยังต้องรู้จักการใช้คำพูดและร่างกายในการแสดงออกถึงความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาจากกิจกรรมครั้งแรกไปจนถึงกิจกรรมสุดท้ายได้เป็นอย่างดี ซึ่งในรายช้อย่อยของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การใช้คำพูดหรือร่างกายสื่อความรู้สึกของตนเองได้, การแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ, การพูดทบทวนสิ่งที่ได้รับฟังจากผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง, การใช้คำพูดหรือร่างกายในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม และอันดับสุดท้ายคือ การเข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งจะเห็นได้จากกิจกรรมที่ 5 ผลงานชิ้นโบว์แดง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการใช้ท่าทางในการสื่อสารกับผู้อื่น นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีการแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นได้อีกด้วย จะเห็นได้ชัดเจนจากกิจกรรมที่ 4 ดิตเกาะมหัศจรรย์ และกิจกรรมที่ 7 ชีวิตผืนกลางอวกาศ กลุ่มตัวอย่างมีการแบ่งปันความคิดความรู้สึกร่วมกัน กล่าวที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อผู้อื่น มีการแบ่งปันความคิดและให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยได้คอยกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารกันในกลุ่ม และจะต้องระวังเรื่องการใช้คำพูดอย่างเหมาะสมอีกด้วย สอดคล้องกับ ดร. นิธิธร ปิลาวาสน์ (2556) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์นั้นทักษะทางด้านการสื่อสารถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยภาษาพูดอาจทำให้บุคคลนั้นๆ มีความรู้สึกเป็นไปในทางบวกและทางลบก็ได้ ดังนั้นการพูดหรือการสื่อสารใดๆ กับผู้อื่นจะต้องมีการคำนึงถึงการพูดอย่างระมัดระวัง จะต้องมีการคิดและวางแผนที่ดี รวมไปถึงการแสดงออกทางความรู้สึก การใช้น้ำเสียง คำพูดที่ควรเลือกใช้ให้เหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมการสื่อสารกับผู้อื่นที่ทุกคนควรเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีต่อผู้อื่น

2.3 ในส่วนของพฤติกรรมด้านการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านนี้ในระดับน้อย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีความกล้าในการตัดสินใจ และชี้แนวทางในการทำงานกลุ่ม ซึ่งเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำ โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 3, 8 และ 10 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกถึงภาวะการเป็นผู้นำ รู้จักการกล้าตัดสินใจ ทำหน้าที่ในการถาม การหาข้อสรุป กำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน ทั้งยังจะต้องคอยช่วยเหลือผู้อื่นในขณะทำกิจกรรมด้วย ซึ่งในรายช้อย่อยของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การช่วยเหลือผู้อื่นขณะทำกิจกรรมกลุ่ม, มีความกล้าที่จะแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น, สอบถามความเห็นคิดจากเพื่อนในกลุ่ม, ช่วยกำหนดแนวทางในการทำงานกลุ่ม และข้อที่ได้คะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีความกล้าในการตัดสินใจ

ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำจะเป็นเยาวชนที่มีอายุในช่วง 10-12 ปี มากกว่าเยาวชนที่อยู่ในช่วง 13-15 ปี เนื่องจากเยาวชนที่มีอายุ 10-12 ปีนี้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่า กล้าพูดกล้าทำ ไม่ค่อยมีความเขินอายกันในการทำกระบวนการกลุ่ม ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับเยาวชนในช่วงอายุ 13-15 ปีนั้นจะมีพฤติกรรมที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก มักจะต้องคิดก่อนแสดงออกมา เนื่องจากหวั่นบุคลิกภาพของตนเองมากกว่า ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้เยาวชนอายุ 10-12 ปี มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำมากกว่าเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี นอกจากนี้เยาวชนผู้ชายจะมีความกล้าแสดงออกมากกว่าผู้หญิง ผู้หญิงจะมีความเขินอายมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ

นพ.พนม เกตุมาน (2558) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชเด็กและวัยรุ่น กล่าวว่า เด็กในวัยรุ่นตอนกลาง (13-16 ปี) จะมีความคิดที่ลึกซึ้ง (abstract) มากกว่าเด็กในวัยแรกรุ่น (10-12 ปี) เด็กในวัยรุ่นตอนกลางนี้จะหันมาใส่ใจหาอุดมการณ์และหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อความเป็นตัวของตัวของตัวเองมากขึ้น โดยเฉพาะเด็กผู้หญิงจะมีการเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กผู้ชายถึง 2 ปี ซึ่งวัยรุ่นหญิงมักจะมีความรู้สึกอึดอัดและรู้สึกเคอะเขิน ประหม่าอายุต่อสายตาและคำพูดของเพศตรงข้ามในขณะที่สภาพอารมณ์จิตใจยังคงเป็นเด็ก

2.4 พฤติกรรมการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้งนั้น เป็นพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาน้อยที่สุด โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 4, 9 และ 11 ในแต่ละกิจกรรมจะเน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการคิดแก้ไขปัญห การวางแผนในการแก้ไขปัญห ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะรูปแบบเป็นกิจกรรมที่เน้นการสมมติบทบาท สร้างสถานการณ์ ซึ่งในรายช้อย่อยของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่อมีความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น, การรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะไม่เห็นด้วย, การพยายามสร้างข้อตกลงร่วมกัน, ถ้าเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่างโดยไม่แสดงความก้าวร้าว และข้อที่ได้คะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ถ้าสื่อสารเพื่อหาข้อสรุปที่เป็นกลาง

จากการสังเกตและประเมินผลระหว่างการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดแล้วนั้น ผู้วิจัยสรุปได้แน่ชัดว่า การใช้กิจกรรมในรูปแบบการสมมติบทบาทและกิจกรรมสร้างสถานการณ์เพียงรูปแบบเดียวนั้น ไม่เพียงพอสำหรับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ควรมีการใช้กิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบเกมการแข่งขันมาช่วยกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความสนใจและกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น เนื่องจากกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบการของเล่น ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้สึกสนุกสนาน ไม่เกิดความเครียดวิตกกังวลจนเกินไป จึงทำให้เยาวชนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นความรู้สึกออกมาได้อย่างเปิดเผยมากกว่ากิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของการสมมติบทบาทการสร้างสถานการณ์ เพื่อคิดแก้ไขปัญหในสถานการณ์นั้นๆ เพราะกิจกรรมในรูปแบบนี้จะต้องมีการกำหนดความคิด ความรู้สึก มีการกำหนดกติกาข้อแม้ต่างๆ กลุ่มตัวอย่างเกิดความวิตกกังวลว่าควรแสดงออกมาอย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสม ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาพฤติกรรมการแก้ไขปัญหานี้ในระดับน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมด้านอื่นๆ

ทั้งนี้สถานการณ์ที่ผู้วิจัยจำลองขึ้นในกิจกรรมนั้นๆมีความลึกซึ้งและเข้าใจได้ยากเกินไปสำหรับเยาวชนในวัยนี้ เป็นประสบการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยสัมผัสมาก่อน ห่างไกลกับชีวิตประจำวันมากจนเกินไป ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถคิดแก้ไขปัญหได้เท่าที่ควร การพัฒนาพฤติกรรมการคิดแก้ไขปัญหสำหรับเยาวชนในวัยนี้ ถือเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่พัฒนาได้ยากกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งต้องใช้เวลาในการฝึกฝนทักษะการคิดแก้ไขปัญหานี้ให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ วินิธ ทัศนะเทพ (2558) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการแนะแนว กล่าวว่า เด็กวัยรุ่นจะชอบการสร้างความคิดเห็น ความท้าทาย มีพฤติกรรมที่อยากรู้ อยากรอง ซึ่งจะต้องเป็นการกระทำที่ช่วยกระตุ้นความรู้สึก เราอารมณ์ให้เกิดความท้าทายและตื่นเต้น ทั้งนี้ควรส่งเสริมการเลี้ยงดูเด็กฝึกให้เด็กมีโอกาสทำงานที่ท้าทายที่ละน้อยอยู่ตลอดเวลา จะเป็นการช่วยส่งผลให้เด็กได้พัฒนาความเชี่ยวชาญขึ้นมาได้ และรู้จักการแก้ไขปัญหได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการดำเนินกิจกรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่คณะผู้ดำเนินกิจกรรมจะต้องมีทักษะในการสร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มตัวอย่าง สามารถช่วยให้คำแนะนำและคอยกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมที่ต้องการออกมาได้ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ในกิจกรรมนั้นๆ เนื่องจากในบางครั้งกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถที่จะแสดงออกมาได้แต่เลือกที่จะไม่แสดงออก เนื่องจากขาดแรงจูงใจและความกล้าที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นๆออกมา

2. การเลือกใช้สื่อประกอบการดำเนินกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆมีส่วนสำคัญในการเพิ่มแรงจูงใจของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งยังช่วยให้กิจกรรมมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของอายุหลายช่วงปีนั้น ส่งผลให้การออกแบบกิจกรรมจำเป็นอย่างมากที่จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาของกิจกรรมให้มีความเหมาะสมครอบคลุมกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการดำเนินกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนนี้ ควรจัดให้มีระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเน้นในเรื่องของพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ในด้านการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เยาวชนรู้จักการฝึกฝนการคิดแก้ไขปัญหามากยิ่งขึ้น

2. กิจกรรมละครสร้างสรรค์นี้สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายเคียงกับงานวิจัยนี้ได้ โดยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมละครสร้างสรรค์ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างนั้นๆมากที่สุด

3. ควรมีการทำการทดลองนำกิจกรรมละครสร้างสรรค์นี้ไปส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมด้านอื่นๆ เช่น ลดพฤติกรรมความก้าวร้าว เป็นต้น

บรรณานุกรม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). **ทักษะด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น**. สืบค้นจาก

<http://www.kriengsak.com/node/1646>

นงนุช วิศิษฐ์ธรรมศรี. (2551). **การพัฒนาปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างเหมาะสมของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวโดยการใช้กระบวนการฝึกการกล้าแสดงออก ร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก**. (ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

<http://bsris.swu.ac.th/thesis/461998321RB899f.pdf>

นิติธร ปิลวาสน์. (2556). **ปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์**. สืบค้นจาก <http://taamkru.com/th/ปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์/>

พนม เกตุมาน. (2558). **พัฒนาการวัยรุ่น**. สืบค้นจาก http://www.psychlin.co.th/new_page_56.htm

พรรัตน์ ดำรุง. (2550). **การละครสำหรับเยาวชน** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรา พยัคฆา. (2557). **ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดของพิชชินีร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/46475/1/5483394727.pdf?fbclid=IwAR0eDjvu_ScWlgsOyOPR8LS2lEFndiZ1NnNx6Qwhbr6EXluzijo28CUdoQ

ภรณ์ คุรุตันนะ. (2526). **ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- วิจิตชัย ศิลพิพัฒน์. (2555). ผลของการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวินนีเฟร็ด วาร์ดและไบรอัน เวย์ ที่มีต่อพฤติกรรมการไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. (ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ed_Psy/Vishidchai_S.pdf
- วินิรณี ทศนะเทพ. (2558). จิตวิทยาการแนะแนว. สืบค้นจาก <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/6180>